

Brüssel, 23.2.2022
COM(2022) 66 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE NING
EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE,**

**milles käsitletakse inimväärsed tööd kogu maailmas
üleilmseks õiglaseks üleminekuks ja kestlikuks taastumiseks**

*„Äri ajamine kogu maailmas, ülemaailmne kaubandus – kõik see on hea ja vajalik.
Kuid seda ei või kunagi teha inimeste väarikuse ja vabaduse arvelt.
Inimõigused ei ole müügiks mitte mingi hinna eest.“*

Euroopa Komisjoni president Ursula von der Leyen
15. septembri 2021. aasta kõne olukorrast Euroopa Liidus

1. SISSEJUHATUS

Viimaste üleilmsete hinnangute kohaselt¹ võib kogu maailmas lugeda lapstööjõuks 160 miljonit last. See on üks kümnest lapsest maailmas ja nende laste arv kasvab. Ligikaudu pooled neist lastest teevad ohtlikku tööd. Samal ajal teeb 25 miljonit inimest kogu maailmas² sunniviisilist tööd. Need arvud tuletavad selgelt meelde, et hoolimata rahvusvahelise üldsuse selgest pühendumisest ÜRO kestliku arengu eesmärkide saavutamisele, ei saa sajad miljonid inimesed maailmas ikka veel teha inimväärset tööd.

Samal ajal toovad üleilmsed megatrendid töömaailma kiireid muutusi. Selle arengu tõukejõud on tehnoloogia areng, keskkonna- ja kliimakriis, demograafilised muutused ja üleilmastumine. Need muutused võivad luua majanduskasvu ja uusi töövõimalusi, kuid mõnel juhul võivad need viia hoopis madalamate tööstandarditeni.

Rahvusvahelises kontekstis pööratakse üha enam tähelepanu inimväärse töö edendamisele, eelkõige Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO), Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni (ÜRO)³ ning Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD), aga ka G7 ja G20 riikide rühmade⁴ tegevuse kaudu. Rahvusvahelistes kohustustes ja suunistes⁵ kajastub üha kasvav mure selle pärast, et üleilmastumine ei toimu alati kestlikul viisil, samuti käsitletakse ettevõtete rolli selles valdkonnas.

EL on pühendunud inimväärse töö üleilmse tegevuskava kujundamisele ja inimkeskse tööalase tuleviku edendamisele. Samuti püüab EL kooskõlas ÜRO kestliku arengu tegevuskavaga aastani 2030 edendada inimväärset tööd nii liidu sees kui ka väljaspool. ELis aitab neid eesmärke saavutada Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskava,⁶ mida tervitati Porto tippkohtumisel 2021. aasta mais.

¹ ILO/UNICEFi aruanne lapstööjõu kasutamise kohta, juuni 2021 (<https://data.unicef.org/resources/child-labour-2020-global-estimates-trends-and-the-road-forward/>).

² <https://www.ilo.org/global/topics/forced-labour/lang-en/index.htm>

³ Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) 2008. aasta deklaratsioonis sotsiaalse õigluse ja õiglase globaliseerumise kohta kirjeldati esimest korda inimväärse töö universaalset kontseptsiooni; ÜRO kestliku arengu tegevuskavas aastani 2030 on võetud kohustus saavutada 2030. aastaks inimväärne töö kõigile ning ILO 2019. aasta sajanda aastapäeva deklaratsioon töö tuleviku kohta sisaldab inimkesket lähenemisviisi vastuseks tehnoloogilisest innovatsioonist, demograafilistest muutustest, kliimamuutustest ja üleilmastumisest tingitud põhjalikele muutustele (<https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/mission-and-objectives/centenary-declaration/lang-en/index.htm>).

⁴ Vt Carbis Bay G7 tippkohtumise kommunikatsioon, 13. juuni 2021.

⁵ Sealhulgas näiteks ÜRO 2011. aasta äritegevuse ja inimõiguste juhtpõhimõtted, OECD 2011. aasta suunised hargmaistele ettevõtetele ning ILO 2017. aasta kolmepoolne deklaratsioon rahvusvaheliste ettevõtete ja sotsiaalpoliitika põhimõtete kohta.

⁶ COM(2021) 102 final, 4.3.2021.

Kuna EL on vastutustundlik üleilmne osaleja, kes toetab inimõiguste universaalseid väärtusi ja on ühtlasi oluline majandusjõud, võtab ta kindla seisukoha mitmepoolse reeglitel põhineva maailmakorra,⁷ sealhulgas rahvusvaheliste tööstandardite säilitamise ja ajakohastamise suhtes, tehes seda kooskõlas avatud strateegilise autonoomia kontseptsiooniga⁸ ja nii, nagu on kajastatud strateegias Global Gateway⁹.

ELi majandus on üleilmsete tarneahelate kaudu seotud miljonite töötajatega kogu maailmas, samas nõuavad ELi tarbijad üha enam kaupu, mida toodetakse kestlikul ja õiglasel viisil, mis tagab neid tootvatele inimestele inimväärse töö. Nagu nähtub Euroopa tulevikku käsitleva konverentsi aruteludest, ootavad Euroopa kodanikud ELilt tegutsemist, ja komisjon võtab seda vastutust tõsiselt. Samuti on ELi töötajate ja ettevõtete ning kogu maailma vastutustundlike avaliku ja erasektori osalejate huvides austada inimväärset tööd kõikjal rohkem ja vältida seeläbi kiiret allakäiku, mis põhineb töökaitsestandardite alandamise hinnaga investeeringute ligimeelitamise mudelil.

COVID-19 pandeemia on süvendanud sissetulekute ja tööturu ebavõrdsust¹⁰ ning mõjutanud ebaprotsionaalsel määral naisi ning haavatavaid ja ebasoodsas olukorras olevaid rühmi, nagu noored ja lapsed, puuetega inimesed, eakad, võõrtöötajad ja mitteametlikus majanduses töötavad inimesed. Pandeemia on halvendanud töotervishoiu ja tööohutuse olukorda ning töötajate põhiõiguste kasutamist¹¹ ning toonud esile pakilise vajaduse edendada inimväärset tööd, sealhulgas üleilmsetes tarneahelates.

Miljonitel töötajatel on tervist kahjustav ja eluohtlik töö ning nad kannatavad palgavaesuse, ülemäärase tööaja, diskrimineerimise, ahistamise ja vägivalla, sealhulgas soolise vägivalla all, samuti puudub neil ühinemisvabadus¹². Eriti mõjutab see inimesi, kes töötavad tööjõumahukates sektorites, nagu põllumajandus, kalandus ja tekstiilitööstus. Kehvad elu- ja töötingimused on seotud mitmesuguste teguritega, nagu majandusarengu etapp, puudulikud töö- ja sotsiaalkaitsealased õigusaktid,¹³ nõrk õiguskaitse, ebatõhus avalik haldus ning vastutustundetud äritavad.

Kuna maailmamajandus võib taastuda asümmeetriliselt, on oht, et niigi viletsad tingimused halvenevad veelgi ja kinnistuvad sügavamalt. Kuna riigid püüavad järgida parema taastamise

⁷Vt ühisteatis „ELi panus reeglitel põhineva mitmepoolsuse tugevdamiseks“, milles rõhutatakse mitmepoolsuse tähtsust õiglase ja kestliku taastamise jaoks, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021JC0003&from=EN>

⁸ https://ec.europa.eu/info/strategy/strategic-planning/strategic-foresight/2021-strategic-foresight-report_en

⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021JC0030&from=ET>

¹⁰ Näiteks ILO Monitori kaheksas väljaanne: „COVID-19 and the world of work“ hoiatab, et ilma konkreetse rahalise ja tehnilise toetuseta jäävad suured erinevused arenenud ja arenguriikide tööhõive taastamise suundumustes püsima.

¹¹ <https://www.ilo.org/infostories/en-GB/Campaigns/covid19/globalcall#covid-impact>

¹² Ligikaudu 21 % kõigist töötajatest elas 2018. aastal vaesuses, https://ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---stat/documents/publication/wcms_696387.pdf, ning COVID-19 pandeemia tõttu on veel 71–100 miljonit inimest võinud sattuda äärmisesse vaesusesse, https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---publ/documents/publication/wcms_762534.pdf; igal aastal sureb 1,9 miljonit inimest ja 360 miljonit inimest satub õnnetusse ning hinnanguliselt 479 miljonil töötajal on pikad tööpäevad (nädalas 55 tundi või rohkem), <https://www.ilo.org/global/topics/safety-and-health-at-work/lang-en/index.htm>.

¹³ Vastavalt ILO ülevaatele sotsiaalkaitse rahastamislünkade kohta ei ole enam kui poolel maailma elanikkonnast üldse sotsiaalkaitset, september 2020 (<https://www.social-protection.org/gimi/RessourcePDF.action?id=56836>).

põhimõtet ning minna üle puhtale energiale ja vähendada majandusest tulenevat CO₂-heidet, on oodata uut jaotuslikku mõju, eelkõige teatavates piirkondades, sektorites ja/või sotsiaalsetes rühmades, kus sõltutakse suurel määral fossiilkütustest. Luuakse uusi töökohti, osa töökohti asendatakse teistega ja osa saavad uue sisu¹⁴. Riikide jaoks on äärmiselt oluline neid muutusi ette näha ning töötajaid vastavalt täiendada ja ümber õpetada. Kliimamuutustest ja muudest üleilmsetest megatrendidest tulenev maailmamajanduse ja tööturgude üleminek peab olema sotsiaalselt õiglane,¹⁵ mis omakorda nõuab tugevat poliitilist pühendumist ja inimkesksel lähenemisviisil¹⁶ põhinevaid jõulisi meetmeid.

Käesolevas teatises kirjeldatakse, kuidas Euroopa Liit nende ülesannetega tegeleb, seades inimväärse töö edendamise kogu maailmas õiglase ülemineku ning kaasava, kestliku ja vastupidava pandeemiast taastumise keskmesse¹⁷. See lähenemisviis on kooskõlas ILO üleilmse üleskutsega tegutseda¹⁸.

¹⁴ <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC126047>

¹⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?qid=1576150542719&uri=COM%3A2019%3A640%3AFIN>; vt ka teatis „Tugev sotsiaalne Euroopa õiglase ülemineku jaoks“, COM(2020) 14 (final).

¹⁶ Inimkeskse lähenemisviisiga suurendatakse kõigi inimeste suutlikkust kasutada muutuva töömaailma võimalusi, luuakse tööasutustele rohkem võimalusi kindlustada kõigi töötajate piisav kaitse, kinnitades veel kord töösuhte teema jätkuvat asjakohasust, tagatakse üleminek mitteformaalselt töölt formaalsele ning edendatakse jätkuvat, kaasavat ja kestlikku majanduskasvu, täielikku ja tootlikku tööhõivet ning inimväärset tööd kõigi jaoks, vt ka ILO sajanda aastapäeva deklaratsioon,

https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_norm/@relconf/documents/meetingdocument/wcms_711674.pdf.

¹⁷ Teatis ELi üleilmse tegevuse kohta seoses COVID-19ga, JOIN(2020) 11 final, 8.4.2020. Vt ka üleskutset, et nõukogu esitaks teatise inimväärse töö kohta kogu maailmas, mis tehti nõukogu järeldustes inimõiguste ja inimväärse töö kohta ülemaailmsetes tarneahelates (<https://www.consilium.europa.eu/media/46999/st13512-en20.pdf>) ning nõukogu järeldustes töö tuleviku kohta: Euroopa Liit toetab ILO sajanda aastapäeva deklaratsiooni (<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13436-2019-INIT/et/pdf>).

¹⁸ <https://www.ilo.org/infostories/en-GB/Campaigns/covid19/globalcall#better-normal>

2. TERVIKLIK LÄHENEMISVIIS INIMVÄÄRSE TÖÖ EDENDAMISELE KOGU MAAILMAS

ELi lähenemisviis toetab ILO väljatöötatud ja kestliku arengu eesmärkides kajastuvat **inimväärse töö üldist kontseptsiooni**, mis koosneb neljast lahutamatuks ja üksteist tugevdavast eesmärgist, milleks on tootlik tööhõive, tööalased standardid ja õigused, sotsiaalkaitse ning sotsiaaldialoog¹⁹. Sooline võrdõiguslikkus ja diskrimineerimiskeeld²⁰ on nende eesmärkidega seotud valdkonnaülesed küsimused.

Inimväärse töö üldise kontseptsiooni neli elementi

Tööhõive: tööhõive edendamine, luues kestliku institutsioonilise ja majandusliku keskkonna – oskuste arendamine produktiivseks tööalaseks tegevuseks, kestlikud ettevõtted.

Tööalased standardid ja õigused: tööalaste põhiõiguste austamine, edendamine ja rakendamine – ühinemisvabadus ja kollektiivlääbirääkimiste õigus, sunniviisilise töö ja lapstööjõu kasutamise kaotamine ning mittediskrimineerimine.

Sotsiaalkaitse: juurdepääs tervishoiuteenustele ja sissetulekute kindlus näiteks töötuse, haiguse ja tööõnnetuse korral; inimväärsed töötingimused, sealhulgas turvalised ja tervisele ohutud töötingimused, äraelamist võimaldav töötasu ning asjakohane tööaeg.

Sotsiaaldialoog ja kolmepoolsus: usaldusväärne töösuhete protsess ja tõhus sotsiaaldialoog aitavad edendada paremat töötasu ja töötingimusi, samuti rahu ja sotsiaalset õiglust; hea valitsemistava vahenditena soodustavad nad koostööd ja heade majandustulemuste saavutamist. Lisaks on vaja välja töötada tõhusad tööinspeksioonisüsteemid.

ELi tervikliku lähenemisviisi eesmärk on tõhusalt edendada inimväärsed tööd kõigi jaoks ning pöörata erilist tähelepanu haavatavatele ja ebasoodsas olukorras olevatele rühmadele, nagu lapsed ja noored, eakamad töötajad, võõrtöötajad, puuetega inimesed, etnilised vähemused ja mitteametlikus majanduses töötavad inimesed. Samuti on selle eesmärk edendada soolist võrdõiguslikkust, sealhulgas naiste majandusliku võimestamise kaudu, suurendada naiste osalemist tööturul kõigis sektorites ja kõigil tasanditel ning tagada võrdne tasu võrdväärse töö eest²¹. Selline terviklik lähenemisviis on suunatud töötajatele kolmandates riikides ja üleilmsetes tarneahelates. See hõlmab kõiki asjaomaseid sidusrühmi, kuhu

¹⁹ <https://www.ilo.org/global/topics/decent-work/lang--en/index.htm>

²⁰ [Diskrimineerimine soo, rassilise või etnilise päritolu, usutunnistuse või veendumuste, puuete, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel.](#)

²¹ Soolise võrdõiguslikkuse tegevuskava III,

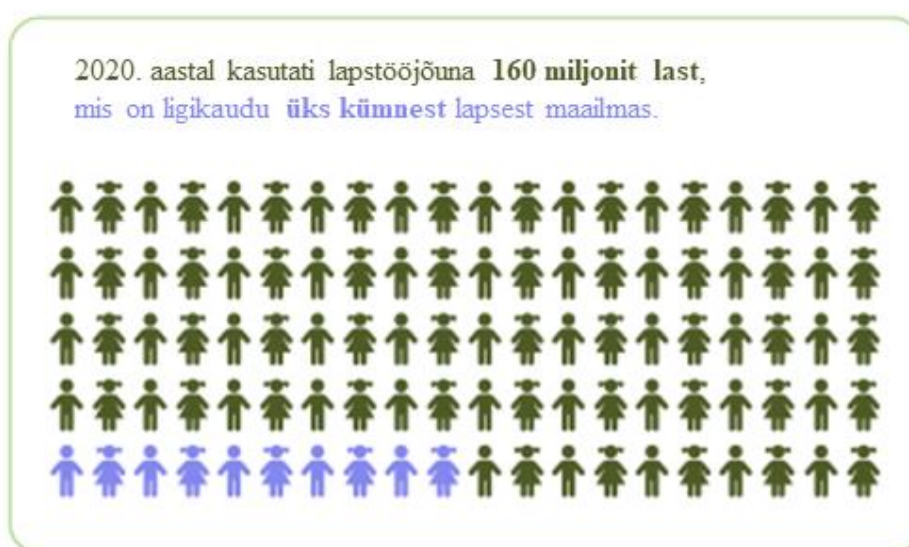
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/et/IP_20_2184; Soolise võrdõiguslikkuse strateegia 2020–2025, EUR-Lex – 52020DC0152 – ET – EUR-Lex (europa.eu).

kuuluvad valitsused, sotsiaalpartnerid, kodanikuühiskond, ettevõtjad ja tarbijad. ELi tegevuse terviklikkus väljendub mitmesugustes ELi selle valdkonna algatustes,²² nagu koos käesoleva teatisega vastu võetav ettevõtete kestlikkusega seotud hoolekohustuse direktiivi ettepanek²³ ning ELi kaubanduspoliitika kaubandust ja säästvat arengut käsitleva 15 punktist koosneva tegevuskava²⁴ käimasolev läbivaatamine.

Eriline tähelepanu lapstööjõu kasutamise ja sunniviisilise töö kaotamisele

ÜRO kuulutas 2021. aasta rahvusvaheliseks lapstööjõu kaotamise aastaks,²⁵ kutsudes rahvusvahelist üldsust üles suurendama jõupingutusi, et kaotada lapstööjõu kasutamine 2025. aastaks. Kuigi lapstööjõu kasutamine aastatel 2000–2016 vähenes, kasvas lapstööjõuna kasutatavate laste absoluutarv 2016.–2020. aastal 8,4 miljoni võrra. COVID-19 pandeemia ning sellega seotud majandusšokkide ja koolide sulgemise tõttu ähvardab veel 9 miljonit last 2022. aasta lõpuks lapstööjõuna kasutamise oht²⁶ ning juba praegu lapstööjõuna kasutatavate laste tööaeg võib pikeneda ja töötingimused halveneda²⁷. Kui sotsiaalkaitse on ebapiisav, võib see arv suurendada täiendava 46 miljoni lapstööjõu ohvrini.

Lapstööjõu kasutamine arvudes²⁸

²²Vt käesoleva teatise punkt 3 ja komisjoni talituste töödokument „Edendada inimväärset tööd kogu maailmas“, SWD(2020) 235 final, 20.10.2020.

²³COM(2022) 71

²⁴<https://trade.ec.europa.eu/dialogue/meetdetails.cfm?meet=11601>

²⁵https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/newsroom/news/WCMS_766351/lang--en/index.htm

²⁶<https://www.unicef.org/press-releases/child-labour-rises-160-million-first-increase-two-decades>

²⁷https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/newsroom/news/WCMS_800090/lang--en/index.htm

²⁸https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---ipec/documents/publication/wcms_797515.pdf

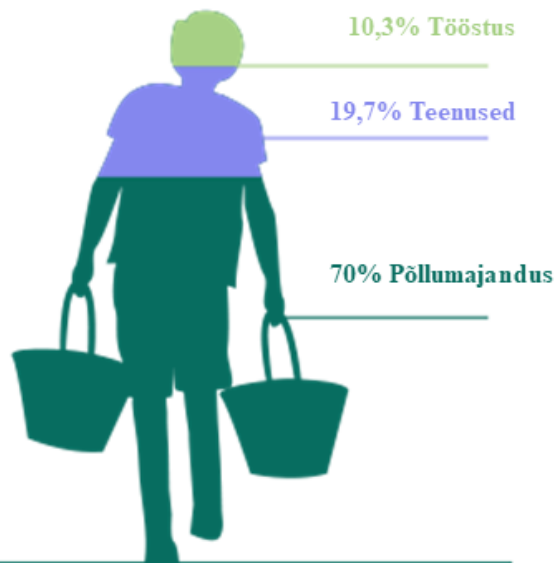
Kogu maailmas kasutatakse lapstööjõuna 160 miljonit last; 79 miljonit neist teevad ohtlikku tööd

Lapstööjõu osakaal on maailmas suurim põllumajandussektoris

Ohtlikku tööd tegevad lapsed, 79 miljonit

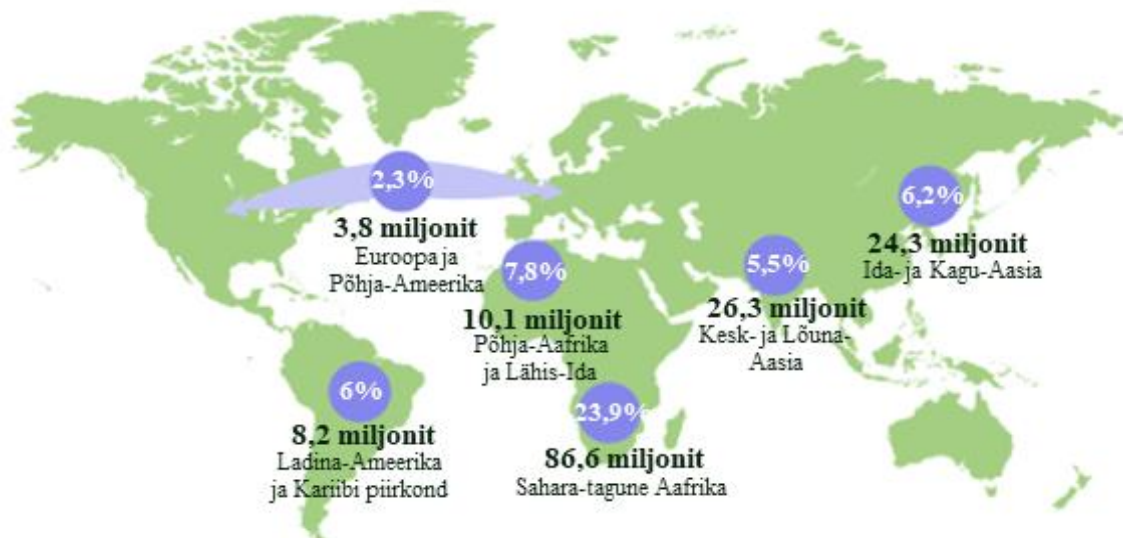

Lapstööjõuna kasutatavate ja ohtlikku tööd tegevate 5-17-aastaste laste arv

5-17-aastaste lapstööjõuna kasutatavate laste protsentuaalne jaotus majandussektorite kaupa

5-17-aastaste lapstööjõuna kasutatavate laste osakaal ja arv maailma eri piirkondades

Märkused: Joonisel on esitatud kestliku arengu eesmärkide aruandluses kasutatavad piirkondlikud rühmad. Okeania piirkond on väikese andmekatvuse tõttu välja jäetud. Seepärast erinevad piirkondlikud andmed üleilmsest koguarvust.

Vastavalt komisjoni nulltolerantsi poliitikale lapstööjõu kasutamise suhtes on lapstööjõu kasutamise kaotamine prioriteet komisjoni terviklikus lähenemisviisis, mis hõlmab inimväärse töö edendamist kogu maailmas. Seda prioriteeti tuleb hoida kõigi asjakohaste poliitikavaldkondade aruteludes esirinnas. ELi selle valdkonna meetmete hulka kuuluvad

lapstööjõu kasutamise vastaste tõhusate õigusaktide toetamine ja jõustamine, selliste sotsiaalhoolekande programmide edendamine, mis on ette nähtud vaestele leibkondadele, kes on laste tööjõuna kasutamise suhtes haavatavad, ning hariduse kättesaadavuse parandamine, sealhulgas konflikt- või kriisiolukorras ja laste jaoks, kes liiguvad nii riikide sees kui ka ühest riigist teise, ning selliste laste kaitsmine. ELi terviklik lapse õiguste strateegia²⁹ kohustab komisjoni töötama selle nimel, et ELi tarneahelates ei kasutatakse lapstööjõudu, ning andma tehnilist abi tööinspeksioonisüsteemide tugevdamiseks.

²⁹ Teatis ELi lapse õiguste strateegia kohta, COM/2021/142 final.

Sunniviisilise töö kasutamine arvudes³⁰

Sunniviisilist tööd tegevad inimesed

24,9
miljonit **SUNNIVIISILIST TÖÖD**
TEGEVAT INIMEST:

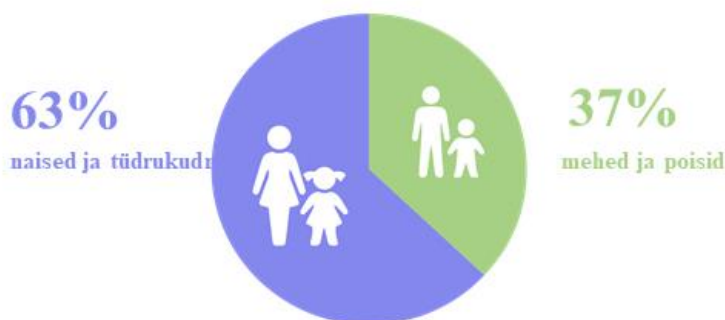
	20,8 miljonit	sunniviisilisel tööl erasektoris
	4,1 miljonit	riigi poolt pealesunnitud sunniviisilisel tööl
	4,3 miljonit	sunniviisilist tööd tegevatest inimestest on lapsed
	Naised ja tüdrukud moodustavad 63% sunniviisilist tööd tegevatest inimestest ja 99% nendest, keda ärilisel eesmärgil seksuaalselt ära kasutatakse	

SUNNIVIISILIST TÖÖD TEGEVATE INIMESTE PEAL KASUTATAKSE ERI SUNNIMEETODEID :

24%	on kogenud palga maksmata jätmist või sellega ähvardamist	
17%	on ähvardatud vägivaldaga	
16%	on kogenud füüsilist vägivalda	
12%	on kogenud oma pere ähvardamist	

³⁰ <https://www.ilo.org/global/topics/forced-labour/lang--en/index.htm>; forced labour exists in global value chains;
https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---ipec/documents/publication/wcms_653986.pdf
https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---ipec/documents/publication/wcms_653990.pdf;

Sunniviisilist tööd tegevate inimeste sooline jaotus

Lapstööjõu kasutamist ja sunniviisilist tööd on võimalik kaotada üksnes siis, kui edendatakse muid inimväärse töö eesmärke, nagu kestlik ärikäitumine, sotsiaalne dialoog, ühinemisvabadus, kollektiivlääbirääkimised ja sotsiaalkaitse. See näitab, kui tõhus on terviklik lähenemisviis inimväärse töö edendamisel kogu maailmas.

3. KUIDAS EDENDAB EL INIMVÄÄRSET TÖÖD KOGU MAAILMAS?

3.1. ELi poliitika ja algatused, mis ulatuvad ka EList väljapoole

ELi-sisene tegevus mõjutab ühtlasi töötajate heaolu kogu maailmas. Kooskõlas ELi kohustusega edendada inimväärset tööd üleilmsetes tarneahelates³¹ kehtestatakse ELi poliitikaga standardid, mis on ettevõtja vastutuse ja läbipaistvuse valdkonnas esirinnas kogu maailmas; nendega luuakse raamistikud kestlikule rahandusele, säästvate tootmisele ja tarbimisele ning tugevdatakse avalikku sektorit, et see saaks olla eeskujuks riigihanketegevuses. Euroopa poliitika ja algatused on oluline osa Euroopa rohelisest kokkuleppes³², milles rõhutatakse, et keskkonnahoidlik ja sotsiaalne kestlikkus peavad käima käsikäes, et tagada sotsiaalselt õiglane üleminek kogu maailmas. Inimväärset tööd edendavad ELi algatused on nii üldist kui ka sektoripõhist laadi. Lisaks on EL käivitanud mitu erialgatust lapstööjõu ja sunniviisilise töö vastu võitlemiseks.

3.1.1 Inimväärset tööd hõlmavad algatused

Mitmed muud ELi poliitikavaldkonnad ja strateegiad on seotud inimväärse töö edendamisega kogu maailmas, sealhulgas üleilmsetes tarneahelates³³. Nendes kasutatakse mitmesuguseid vahendeid, sealhulgas hoolsuskohustuse nõudeid ettevõtjatele, avalikustamisstandardeid sotsiaalküsimustes ning läbipaistvust ja toodete kestlikkust käsitlevaid teabesätteid, mis võimaldavad tarbijatel teha teadlikumaid valikuid.

³¹ „Teatis ELi üleilmse tegevuse kohta seoses COVID-19ga“, JOIN(2020) 11 final.

³² Euroopa roheline kokkulepe, COM(2019) 640 final, 11.12.2019.

³³ Vt ka nullsaaste eesmärk mürgivaba keskkonna jaoks, mille eesmärk on tagada, et reostus ei kahjustaks inimeste tervist ega keskkonda (vt COM(2021) 400) või kestlikkust toetav kemikaalistrateegia (COM(2020) 667 final), mis hõlmab ambitsioonikamate üleilmsete meetmete suunas liikumist, et käidelda kemikaale kõikjal keskkonnasäästlikult, mis omakorda mõjutab töötajate ohutust kogu maailmas.

Oma ettepanekus **ettevõtete kestlikkusega seotud hoolsuskohustuse direktiivi** kohta sätestab Euroopa Komisjon hoolsuskohustused teatavat künnist ületavatele suurettevõtjatele ja teatavatele muudele eriti tundlikes sektorites tegutsevatele äriühingutele, et teha kindlaks, ennetada, leevendada ja võtta arvesse tegelikke ja võimalikke kahjulikke mõjusid inimõigustele, sealhulgas töötajate õigustele, ja keskkonnale üleilmsetes tarneahelates kooskõlas rahvusvaheliste inim- ja tööõiguste standarditega. Ettepanekuga kehtestatakse horisontaalne raamistik, mis tagab, et ühtsel turul tegutsevad ettevõtjad aitavad oma tegevuses ja väärtusahelate kaudu kaasa inimõiguste ja keskkonna kaitsele, leevendades kahjulikku mõju inimõigustele ja keskkonnale ning võttes kasutusele asjakohased juhtimissüsteemid, haldamise ja meetmed. Ettepanekuga nähakse ette ka tõhus jõustamismehhanism halduskaristuste ja tsiviilvastutuse kombineerimise kaudu.

EL võtab mitmesuguseid poliitikameetmeid **kestliku rahastamise** valdkonnas, et suunata erainvesteeringute vood ümber majandustegevusse, mis on kestlik nii keskkonnanalast kui ka sotsiaalsest seisukohast³⁴. Euroopas on kestlike investeeringute maht üks maailma suurimaid (2020. aastal ligikaudu 10 triljonit eurot)³⁵ ja seega on kestlik rahandus võimas vahend tarneahelates töötajate õiguste edendamiseks. Nagu on esitatud 6. juuli 2021. aasta kestliku rahanduse strateegias, vaatab komisjon muu hulgas läbi avalikustamisstandardid, mis käsitlevad sotsiaalseid ja töötajatega seotud küsimusi ning inimõiguste austamist finantssektoris. Lisaks avaldab komisjon aruande taksonoomiamääruse³⁶ võimaliku laiendamise kohta, et hõlmata muid kestlikkuse eesmäärke, näiteks sotsiaalseid eesmäärke.

Üleminek puhtale ja ringmajandusele võib pakkuda võimalusi saaste ja jäätmete vähendamiseks ning tooteinnovatsiooni edendamiseks, aidates muu hulgas inimväärsete töökohtade loomise kaudu samal ajal positiivselt kaasa kestlikule inimarengule³⁷. **ELi ringmajanduse tegevuskava**³⁸ järelmeetmetena edendab komisjon meetmeid, mis on seotud keskkonna- ja sotsiaalsete aspektidega toodete ja teenuste tarneahelas.

Tarbijad vajavad teadlike valikute tegemiseks paremat ja usaldusväärsemat teavet kaupade ja teenuste kestlikkuse kohta. Komisjon edendab üleilmsetes tarneahelates inimväärsed tööd tulevaste ELi **tarbijapoliitikat**³⁹ käsitlevate algatuste abil.

Programmi „Horisont 2020“ raames toetas komisjon inimväärses töös seotud teadusuuringuid, sealhulgas kestlike turuosaliste rolli vastutustundlikus kaubanduses⁴⁰. Kooskõlas ÜRO kestliku arengu tegevuskavaga aastani 2030 tõhustab komisjon inimväärses

³⁴ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/sustainable-finance/overview-sustainable-finance_en#action-plan

³⁵ <http://www.gsi-alliance.org/wp-content/uploads/2021/08/GSIR-20201.pdf>

³⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=celex:32020R0852>

³⁷ Chatham House (2020), „[Promoting a Just Transition to an Inclusive Circular Economy](#)“ (Kaasavale ringmajandusele õiglase ülemineku edendamine).

³⁸ Uus ringmajanduse tegevuskava (COM(2020) 98 final), 11.3.2021.

³⁹ Vt näiteks algatus „Tarbijate rolli tugevdamine rohelisele majandusele üleminekul“, https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12467-Consumer-policy-strengthening-the-role-of-consumers-in-the-green-transition_et.

⁴⁰ <https://www.smart.uio.no/>

töö edendamist kogu maailmas Euroopa teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Euroopa horisont“ (2021–2027) raames.

Euroopa Liit on ELi arengu- ja koostöövahendite raames toetanud inimväärse töö tegevuskava rakendamist partnerriikides, sealhulgas tehnilise abi rahastu Socieux+ kaudu, mis pakub alates 2013. aastast eksperditeadmisi tööhõive ja sotsiaalkaitse valdkonnas.

3.1.2. Inimväärse töö edendamine konkreetsetes sektorites

Strateegia „Talust taldrikule“⁴¹ algatuste kaudu edendab komisjon muu hulgas inimväärset tööd üleilmsetes toiduainete tarneahelates, sealhulgas ohutuid ja õiglasi töötingimusi ja -õigusi. Õiglase, tugevate ja kestlike toidusüsteemide loomisel mängivad olulist rolli töötajate sotsiaalkaitse, töö- ja elamistingimuste ning tervise ja ohutuse kaitsega seotud kaalutlused.

Tooraineid käsitleva algatuse⁴² ja **kriitilise tähtsusega toorainete tegevuskava**⁴³ eesmärk on õiglasem ja säästvam tooraine hankimine maailmaturult. Mõlema algatusega edendatakse kriitilise tähtsusega toorainete vastutustundliku kaevandamise tavasid, arvestades et madalate juhtimisstandarditega riikides võib toorainete suur tarnekontsentratsioon süvendada keskkonna- ja sotsiaalprobleeme. Sellega seoses toetab komisjon oma koostööprogrammide kaudu maavarade kasutamise säästvat arengut oma partnerriikides. Juhenddokumentide ja kaasnevate meetmete abil aitab komisjon rakendada **määrust (EL) 2017/821**,⁴⁴ milles on sätestatud hoolsuskohustus konflikt- ja riskipiirkondadest saadud teatavate **metallide ja mineraalide** ELi importijatele. Komisjoni ettepanekus **patareisid ja akusid ning patarei- ja akujäätmeid**⁴⁵ käsitleva määruse kohta on kehtestatud ettevõtjatele nõue täita hoolsuskohustust oma tarneahelates.

Viimastel aastatel on EL töötanud välja poliitilised strateegiad ja toetanud meetmeid, et käsitleda **inimväärset tööd rõivasektoris** ja vähendada haavatavust, muutes ühtlasi tarneahelad kestlikumaks. Näiteks on EL toetanud programmi „Better Work“,⁴⁶ mille abil parandada rõivatööstuses valitsevaid töötingimusi, ning fondi „Vision Zero Fund“,⁴⁷ et

⁴¹ Strateegia „Talust taldrikule“ õiglase, tervisliku ja keskkonnahoidliku toidusüsteemi edendamiseks, COM(2020) 381 final, 20.5.2020.

⁴² https://ec.europa.eu/growth/sectors/raw-materials/policy-and-strategy-raw-materials_en

⁴³ COM(2020) 474 final.

⁴⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. mai 2017. aasta määrus (EL) 2017/821, millega kehtestatakse konflikt- ja riskipiirkondadest pärit tina, tantaali, volframi ja nende maakide ning kulla liidu importijatele tarneahelaga seotud hoolsuskohustus.

⁴⁵ Ettepanek võtta vastu määrus, mis käsitleb patareisid ja akusid ning patarei- ja akujäätmeid, COM(2020) 798 final, 10.12.2020.

⁴⁶ „Better Work“ on partnerlus ÜRO Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni ja Maailmapanga Grupi liikmeks oleva Rahvusvahelise Finantskorporatsiooni vahel. Selleks et parandada töötingimusi rõivatööstuses ja muuta sektor konkurentsivõimelisemaks, toob „Better Work“ kokku eri rühmad – valitsused, üleilmsed kaubamärgid, tehaseomanikud, ametiühingud ja töötajad (<https://betterwork.org/>).

⁴⁷ Fondi „Vision Zero Fund“ käivitaja on G7 ja selle kiitis heaks G20. See on osa Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni juhtprogrammist „Ohutus ja tervis kõigile“, millega püütakse luua ohutu ja tervisliku töö kultuuri. Kaasates valitsusi, tööandjaid, töötajaid ja erasektorit kogu maailma kogukondades ja riikides, rajab „Vision Zero Fund“ kestlikud, ohutud ja tervislikud tarneahelad (<https://www.ilo.org/vzf/>).

tõhustada rõivasektoris töötervishoidu ja tööohutust⁴⁸. EL toetab ka tegevusi, mis aitaksid suurendada teadmisi ja teadlikkust, mille eesmärk on parandada rõivasektoris töötingimusi vastutustundliku tootmise ja tarbimise abil⁴⁹. Ringmajanduse tegevuskava raames valmistab komisjon ette **kestlike tekstiiltoodete strateegia**, milles keskendutakse kestlikule taastumisele COVID-19 kriisist⁵⁰ ning sektori keskkonna- ja sotsiaalmõju vähendamisele. Selles kontekstis võtab EL arvesse praeguseid probleeme tekstiilitootmise väärtusahelas, näiteks vajadust kaitsta inimõigusi, sealhulgas töötajate õigusi, ning edendada hoolsuskohustust tekstiilisektori tarneahelates. Edu neis küsimustes saab tagada eelkõige kavandatava ettevõtete kestlikkusega seotud hoolsuskohustuse direktiiviga.

EL püüab jõuda selleni, et kõigis ELi **lennutranspordilepingutes** võetaks kohustus tagada lennundussektoris kõrgetasemeline töökaitse, mis on koosõlas rahvusvaheliste tööstandarditega⁵¹.

EL lisab töötajate kaitset käsitlevad tööõiguse sätted kõikidesse ELi **kahe- ja mitmepoolsetesse rahvusvahelist maanteetransporti käsitlevatesse lepingutesse** ning kolmandate riikidega sõlmitavatesse assotsieerimislepingutesse. Samuti vaatab komisjon läbi rahvusvahelisel autoveol töötava sõiduki meeskonna tööd käsitleva Euroopa kokkuleppe (AETR), et lisada sinna asjakohane tööjõuga seotud ELi õigustik, ning viib bussidega toimuvat reisijate juhuvedu käsitleva mitmepoolse Interbusi kokkuleppe vastavusse ELi autoveodu käsitlevate sotsiaalõigusnormidega.

Kõik ELi liikmesriigid on ratifitseerinud rahvusvahelise meretöönormide konventsiooni, millega reguleeritakse töötingimusi **meretranspordis**. EL jätkab tööd konventsiooni sätete jõustamiseks koostöös Rahvusvahelise Mereorganisatsiooni ja Rahvusvahelise Tööorganisatsiooniga ning teeb ettepaneku lisada meretöönormide konventsiooni tõhusa rakendamisega seotud kohustused **kolmandate riikidega sõlmitavatesse merendusalaalastesse ELi lepingutesse**.

Rahvusvahelise **ookeanide majandamise tegevuskava** ja **ühise kalanduspoliitika** kaudu edendab EL inimväärsel tööl kalanduses koosõlas Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni, Rahvusvahelise Mereorganisatsiooni ning ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni (FAO) eesmärkidega ning koostöös partnerriikidega. EL jätkab ILO konventsiooni nr 188 kalandustöö kohta ja muude asjakohaste rahvusvaheliste standardite⁵² ratifitseerimist ja tõhusat rakendamist. Selleks kasutab ta säästva kalapüügi partnerluslepinguid, eelkõige rakendades neis ühtseid sotsiaalsätteid, ning vajaduse korral piirkondlikke kalavarude

⁴⁸ Vt kuidas edendatakse inimväärsel tööl rõivaste tarneahelas ka teise ELi rahastatud projektiga „Sustainable Supply Chains to Build Forward Better“ (Kestlikud tarneahelad parema tuleviku nimel), https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_dialogue/---sector/documents/genericdocument/wcms_791245.pdf

⁴⁹ Näiteks: [Beyond Your Clothes; Together for Decent Leather | Rights for Workers](https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12822-EU-strategy-for-sustainable-textiles_et).

⁵⁰ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12822-EU-strategy-for-sustainable-textiles_et

⁵¹ See tähendab, et edendada tuleb eesmärgi, mis on seotud ILO inimväärsel töö tegevuskavas ja ILO 2008. aasta deklaratsioonis sotsiaalse õigluse kohta õiglase üleilmastumise nimel, samuti tuleb edendada tööalaseid aluspõhimõtteid ja põhiõigusi ning kohustust ratifitseerida veel täitmata ILO põhikonventsioonid ja kaaluda muude ILO konventsioonide ratifitseerimist. ELi lennunduslepingute puudumisel kutsub komisjon ELi liikmesriike üles järgima ELi lähenemisviisi ja lisama oma lennunduslepingutesse tööjõualased sätted.

⁵² Sealhulgas IMO kalalaevade töötajate väljaõppe, diplomeerimise ja vahiteenistuse aluste konventsioon (STCW-F).

majandamise organisatsioonide. Kahepoolsetes dialoogides ning piirkondlikel ja rahvusvahelistel foorumitel on komisjonil ja kõrgel esindajal kavas käsitleda sunniviisilist tööd ja muid töövorme, millega rikutakse inimõigusi kalanduse valdkonnas, sealhulgas juhtumid, kui rikkumine avastatakse ebaseadusliku, teatamata ja reguleerimata kalapüügi vastase võitluse kontekstis⁵³.

Sotsiaalmajanduse tegevuskava⁵⁴ abil edendab komisjon sotsiaalmajandust rahvusvahelisel tasandil, näiteks ühinemiseelse abi rahastamisvahendi, naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahendite kaudu ning parandades Lääne-Balkani, idapartnerluse ja lõunanaabruse sotsiaalsete ettevõtjate juurdepääsu rahastamisvõimalustele. Ühtlasi on selle abil võimalik tugevdada sotsiaalmajanduse alast dialoogi ja koostööd peamiste rahvusvaheliste partneritega.

3.1.3. Suuremad jõupingutused sunniviisilise töö ja lapstööjõu kasutamise vastu võitlemiseks

Inimväärikuse austamine ning inimõiguste universaalsus ja jagamatus on aluslepingus kindlalt sätestatud ning Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga on sõnaselgelt keelatud orjus ja sunniviisiline töö. Nende sätete jõustamiseks võtab komisjon kasutusele kõik olemasolevad horisontaalsed ning valdkondlikud algatused, et võidelda sunniviisilise töö ja lapstööjõu kasutamise vastu, tehes selleks koostööd liikmesriikide ametiasutuste, eraettevõtjate ja muude sidusrühmadega.

Kõik 27 ELi liikmesriiki on ratifitseerinud **Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) põhikonventsioonid sunniviisilise töö ja lapstööjõu kasutamise kohta**⁵⁵. Sellest tulenevalt on neil õiguslik kohustus hoida ära ja kaotada sunniviisiline töö ning anda korrapäraselt aru ILO standardite järelevalveorganitele. Viited asjakohastele ILO konventsioonidele sisalduvad ka paljudes liidu sõlmitud vabakaubanduslepingutes⁵⁶. Üldiste tariifsete soodustuste kava käsitleva ELi määruse kohaselt võib EL anda ühepoolseid kaubandussoodustusi tingimusel, et soodustatud riigid järgivad rahvusvahelisi tööstandardeid, sealhulgas lapstööjõu ja sunniviisilise töö kaotamist.

ELi inimkaubandusevastase võitluse direktiivi kohaselt peavad liikmesriigid tagama, et inimkaubandus, sealhulgas sunniviisilise töö eesmärgil toimuv inimkaubandus, on seadusega karistatav. Samuti nõutakse direktiivis, et liikmesriigid kaaluksid võimalust kriminaliseerida inimkaubanduse ohvrite ärakasutamise teel pakutavate teenuste teadlikku kasutamist. Lõpliku otsuse tegemine on siiski jäetud liikmesriikidele ja see on toonud kaasa eripalgelise õigusmaastiku kogu ELis. Võttes arvesse inimkaubanduse levikut kogu liidus ja riiklike õigusraamistike erinevusi, hindab komisjon võimalust kehtestada ELi miinimumeeskirjad, millega kriminaliseeritakse inimkaubanduse ohvrite kasutatavate teenuste kasutamine. Samal ajal korraldab komisjon koostöös kodanikuühiskonna organisatsioonidega teadlikkuse suurendamise kampaaniaid, et aidata seda tegevust avastada ja ennetada.

⁵³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:52016JC0049>

⁵⁴ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1537&langId=et>

⁵⁵ https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---ilo-brussels/documents/publication/wcms_195135.pdf

⁵⁶ https://ec.europa.eu/trade/policy/policy-making/sustainable-development/#_labour-rights

Võimas vahend sunniviisilise töö ja lapstööjõu kasutamise vastu võitlemiseks on **sotsiaalselt vastutustundlikud riigihanked**. Olukorras, kus et riigihanked moodustavad ligikaudu 14 % ELi SKPst (ligikaudu 2 triljonit eurot aastas), võib see pakkuda ettevõtetele tugevaid stiimuleid sotsiaalselt vastutustundlike juhtimistavade kasutuselevõtuks. Riigihankedirektiivide kohaselt peavad liikmesriigid võtma asjakohaseid meetmeid, millega tagada, et töövõtjad ja tarnijad täidavad tõhusalt ILO konventsioonidest tulenevaid kohustusi, sealhulgas sunniviisilise töö ja laste töö valdkonnas. Selleks et suurendada avaliku sektori hankijate teadlikkust sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete võimalikest eelistest, ajakohastas komisjon hiljuti oma sotsiaalse ostmise juhendit⁵⁷.

Sunniviisilise töö vastast võitlust ei suuda võita avaliku sektori asutused üksinda. Oluline roll on siin täita eraettevõtjatel. Seepärast edendab komisjon ELi uue kaubanduspoliitika raames **hoolsuskohustust** kooskõlas rahvusvaheliste suuniste ja põhimõtetega, soovides tagada, et sunniviisiline töö ei leia kohta ELi ettevõtete väärtusahelates. Sellega seoses avaldasid komisjon ja Euroopa välisteenistus 2021. aasta juulis suunised, et aidata ELi ettevõtjatel võtta asjakohaseid meetmeid, millega vähendada sunniviisilise töö ohtu nende tegevuses ja tarneahelates, ja mis toimiksid kohustuslike horisontaalsete hoolsuskohustust käsitlevate õigusaktideni⁵⁸ viiva sillana. **Äriühingute kestlikkusaruandluse direktiivi**⁵⁹ ettepanekus esitas komisjon ka üksikasjalikud aruandlusnõuded seoses töötajate õigustega, näiteks lapstööjõu ja sunniviisilise töö kaotamine, sealhulgas üleilmsetes tarneahelates.

Komisjon edendab ka **tööstuse juhitavaid strateegiaid kõige suuremas ohus olevates sektorites**. Näiteks esitatakse projektis „Clear Cotton“ integreeritud lähenemisviis lapstööjõu kasutamise ja sunniviisilise töö kaotamiseks puuvilla, tekstiili ja rõivaste tarneahelates⁶⁰. Lapstööjõu kasutamise ja sunniviisilise töö kaotamisel on oluline koht ka tooraineid käsitlevas algatuses ning kriitilise tähtsusega toorainete tegevuskavas.

Hoolimata nendest olulistest seadusandlikest sammudest on sunniviisilise töö probleemi tõhusaks lahendamiseks vaja võtta täiendavaid meetmeid. Seepärast kuulutas president von der Leyen välja algatuse, millega keelatakse ühtsel turul sunniviisilise tööga valmistatud tooted. Selleks valmistab komisjon ette uut seadusandlikku algatust, millega keelatakse sunniviisilise töö, sealhulgas laste sunniviisilise töö abil valmistatud toodete ELi turule laskmine. Algatus hõlmab nii kodumaiseid kui ka imporditud tooteid ning keelustamine ühendatakse selles tugeva ja riskipõhise jõustamisraamistikuga. Uus vahend põhineb rahvusvahelistel standarditel ning täiendab olemasolevaid horisontaalseid ja valdkondlikke ELi algatusi, eelkõige hoolsuskohustust ja läbipaistvuskohustusi.

⁵⁷ „Sotsiaalne ostmine – juhend sotsiaalsete kaalutluste arvestamiseks riigihankes (teine väljaanne)“ (2021/C 237/01). Juhendis selgitatakse praktilisel viisil võimalusi, mida olemasolev ELi õigusraamistik pakub avaliku sektori asutustele sotsiaalsete kaalutluste arvessevõtmiseks oma riigihangetes, ning esitatakse häid tavasid ja näiteid selle kohta, mida on võimalik saavutada sotsiaalselt vastutustundlike riigihanketavade aktiivse kasutamisega.

⁵⁸ https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2021/july/tradoc_159709.pdf

⁵⁹ Komisjoni ettepanek COM(2021) 189 final, 21.4.2021.

⁶⁰ Projektiga „Clear Cotton“ toetatakse puuvilla, tekstiili ja rõivaste väärtusahelates lapstööjõu kasutamise ja sunniviisilise töö kaotamist tootmise sihtriikides (Burkina Faso, Mali, Pakistan ja Peruu). Selle rakendajaks on ILO koostöös ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooniga (FAO), CLEAR Cotton: lapstööjõu kasutamise ja sunniviisilise töö kaotamine puuvilla, tekstiili ja rõivaste tarneahelates <https://www.ilo.org/ipec/projects/global/clearcotton/lang--en/index.htm>.

Võitluses lapstööjõu kasutamise vastu on vaja võtta lisameetmeid. Lapstööjõu kasutamise põhjuseks on väga keerulised asjaolud, näiteks majandusraskused, piisavate haridusvõimaluste puudumine, üldsuse seisukohad ja kohalikud tavad, mis on seotud laste rolliga ühiskonnas. Seetõttu on lapstööjõu kasutamise kaotamiseks vaja terviklikku lähenemisviisi kestlikule majandusarengule, sealhulgas laiapõhjalisi meetmeid ja piisavalt rahastatud algatusi, millega toetada kvaliteetset haridust, inimväärset sissetulekut ja sotsiaalkaitset kõigi jaoks. Kooskõlas ELi lapse õiguste strateegiaga toetab komisjon valitsusi, kohalikke osalejaid ja ettevõtjaid, seda eelkõige kõige enam mõjutatud riikides.

Peamised vahendid

- Edendada inimõiguste ja keskkonnaga seotud hooldsuskohustust ettevõtetes (sealhulgas õigusaktide kaudu), et tuvastada, ennetada ja leevendada inimõigustele, sealhulgas tööõigustele, ja keskkonnale ülemaailmsetes tarneahelates avalduvat tegelikku ja võimalikku kahjulikku mõju ning anda selle kohta aru.
- Keelata sunniviisilise töö abil valmistatud toodete ELi turule laskmine.
- Mõjutada ettevõtteid avalikustama rohkem teavet kestlikkuse aspektide kohta, sealhulgas inimväärse töö kohta üleilmsetes tarneahelates, et suurendada kestlikke investeeringuid ja läbipaistvust teiste sidusrühmade jaoks.
- Pakkuda suuniseid ja tugevaid õigusnorme sotsiaalselt kestlike riigihangete kohta ning muuta kestlikud tooted õiglase tarbimise edendamise normiks.
- Kasutada ELi valdkondlikku poliitikat, sealhulgas toidu, mineraalide, tekstiili-, kalandus- ja transpordipoliitikat ning ühtlasi ka merenduspoliitikat, et tugevdada rahvusvaheliste tööstandardite järgimist ning rahvusvaheliste töökonventsioonide ratifitseerimist ja rakendamist.

3.2. ELi kahepoolsed ja piirkondlikud suhted

Kaubanduspoliitikas eeldab EL, et tema kaubanduspartnerid järgiksid rahvusvahelisi tööstandardeid. Sellega seoses on oluline roll vabakaubandus- ja investeerimislepingutel, mis sisaldavad kohustust järgida rahvusvahelisi tööstandardeid ning edendada inimväärset tööd siseriiklike õigusaktide ja tavade, sealhulgas tõhusa tööjärelevalve kaudu. Näiteks ratifitseeris Lõuna-Korea neist sätetest motiveerituna 2021. aasta aprillis kolm peamist ILO konventsiooni⁶¹. Lisaks nimetas komisjon 2020. aastal ametisse kaubandusvaldkonna juhtiva järelevalveametniku, kes tagab, et tema kaubanduspartnerid täidavad oma kohustusi, sealhulgas kestliku arengu peatükkide raames. Ühtlasi lõi komisjon ühtse kontaktpunkti, kus ELi äriühingud, kutseorganisatsioonid või valitsusvälised organisatsioonid saavad kaebusi esitada.

Et hinnata vabakaubanduslepingutes sisalduvate töösätete rakendamist ja jõustamist, kavatses EL kasutada käimasolevat **15 punktist koosneva kaubanduse ja säästva arengu tegevuskava läbivaatamist**. See hõlmab kohustuste ulatust, järelevalvemehhanisme,

⁶¹ https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:11200:0::NO::P11200_COUNTRY_ID:103123

sanktsioonide võimalikkust täitmata jätmise korral, olulise elemendi klauslit, institutsioonilist ülesehitust, koostööd kodanikuühiskonnaga ja vajalikke ressursse.

Ettepanekus võtta vastu uus **ELi määrus üldiste tariifsete soodustuste kava kohta** ajavahemikuks 2024–2034⁶² on komisjon suurendanud oma toetust rahvusvaheliste tööstandardite edendamisele üldiste tariifsete soodustuste kava alusel soodustatud riikides, lisades kaks uut töötajate õiguste konventsiooni⁶³ ning muutes rahvusvaheliselt keelatud lapstööjõu ja sunniviisilise töö abil valmistatud kaupade ekspordi põhjuseks, mille alusel kaubandussoodustusi tühistada.

ELi **rahvusvahelise partnerluse poliitika** põhieesmärk on edendada inimväärset tööd, sealhulgas sotsiaalkaitset, kooskõlas ELi kindla kohustusega rakendada täielikult ÜRO kestliku arengu tegevuskava aastani 2030 ja selle kestliku arengu eesmärged, mis kajastuvad ka 2017. aasta Euroopa arengukonsensus⁶⁴. Pööratakse sotsiaalse kaasatuse ja inimväärse tööga erilist tähelepanu lapstööjõu kasutamise kaotamisele, on üks prioriteete uue, riiklikul, piirkondlikul ja üleilmsel tasandil määratletava uue naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Globaalne Euroopa“⁶⁵ programmitöö perioodil 2021–2027. Täpsemalt on naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi (NDICI-GE) inimõiguste ja demokraatia programmis ning muudes temaatilistes ja geograafilistes programmides ette nähtud sihtotstarbelised meetmed, et edendada inimväärset tööd kõigi jaoks, sealhulgas võidelda lapstööjõu kasutamise ja sunniviisilise töö vastu, eelkõige riiklikul ja piirkondlikul tasandil. Naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendist (NDICI-GE) toetatakse meetmeid, mis hõlmavad sotsiaaldialoogi edendamist ja partnerriikidele abi andmist, et ratifitseerida ja tõhusalt rakendada ajakohaseid ILO konventsioone, eelkõige põhi- ja valitsemiskonventsioone. Lisaks Euroopa konsensusele hõlmavad need meetmed kohustust rakendada koostöös erasektoriga vastutustundlikku ärikäitumist üleilmsetes tarneahelates ning toetada partnerriikide valitsusi ja ettevõtjaid vastutustundlike äritavade rakendamisel asjakohaste kaasnevate meetmete abil. Samuti pakub osutatud instrument võimalusi teha partnerriikides koostööd kõigi asjaomaste sidusrühmadega majanduse ametlikuks muutmisel ja mitteametliku sektori vähendamisel ning jagada partnerriikidega tehnilise abi kaudu parimaid tavasid ja lähenemisviise. Kuna paljusid kõige haavatavamaid inimesi kasutatakse jätkuvalt mitteametlikus majanduses, tagatakse arengupoliitikaga, et inimväärse töö edendamise meetmeid laiendatakse mitteametlikule majandusele. Vajaduse korral võetakse meetmeid koos liikmesriikide ja Euroopa arengu finantseerimisasutustega Euroopa tiimi algatuste raames⁶⁶.

⁶² <https://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=2303>

⁶³ Lisaks praegusele 15 peamisele ÜRO/ILO konventsioonile inim- ja tööõiguste kohta lisatakse uue üldiste tariifsete soodustuste kava määrusega ILO konventsioon nr 81 tööinspeksiooni kohta ja konventsioon nr 144 kolmepoolse konsultatsiooni kohta.

⁶⁴ https://ec.europa.eu/international-partnerships/european-consensus-development_en

⁶⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/947, millega luuakse naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrument.

⁶⁶ <https://europa.eu/capacity4dev/wbt-team-europe>

Euroopa Liit toetab ka meetmeid laste kaitsmiseks humanitaarkriisides, siia alla kuuluvad ka meetmed kõige rängemates vormides lapstööjõu kasutamise vältimiseks⁶⁷. Tegevused hõlmavad vägivalda ennetamist ja sellele reageerimist, perekondade otsimist ja nende taasühinemist, ennetada tuleb laste muutmist relvajõudude ja relvastatud rühmitustega seotud lasteks, nende vabastamist ja taasintegreerimist. Tehakse märkimisväärsed investeeringuid, et kriisidest ning humanitaarhädalukordadest mõjutatud lastel taastuks ja säiliks juurdepääs kvaliteetsele haridusele⁶⁸.

Kooskõlas ELi **laienemispoliitikaga** eeldatakse, et kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaatriigid viivad oma õigusaktid enne ELiga ühinemist täielikult vastavusse ELi sotsiaalpoliitika ja tööhõive *acquis'* ning standarditega. EL jätkab Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamist Lääne-Balkani riikides, arutades kandidaatriikide ja potentsiaalsete kandidaatriikide tulemusi Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtete integreerimisel majandusreformi programmi protsessi ning toetades meie partnereid andmete kättesaadavuse ja kogumise parandamisel kooskõlas sotsiaalvaldkonna tulemustabeliga. Samuti pakub EL ühinemiseelse abi rahastamisvahendi (IPA) kaudu rahalist toetust, et soodustada kvaliteetset tööhõivet ning toetada tööeeskirjade ja -standardite tõhusat jõustamist kogu piirkonnas.

Euroopa naabruspoliitika kaudu toetab EL poliitilisi ja majandusreforme ELi lõuna-⁶⁹ ja idanaabruses,⁷⁰ sealhulgas toetatakse inimväärsete töökohtade loomist. EL jagab **Euroopa naabruspoliitika** kaudu parimaid tavaid inimõiguste ja põhiliste tööstandardite valdkonnas ELi ning lõunapoolsete partnerite vahel kahepoolset ja piirkondlikul tasandil ning Vahemere Liidu tööhõive- ja tööhõivealase valdkondliku poliitilise dialoogi raames.

Rahalise toetuse ja muude juhtalgatuste kaudu aitab EL lõunanaabruse partneritel kavandada ja rakendada majandusreforme (sealhulgas kaubanduse ja investeeringute valdkonnas), mille tulemuseks on inimväärne tööhõive, eelkõige naiste ja noorte jaoks, ning toetada hästi toimivat sotsiaalset dialoogi kõigil tasanditel.

Idapartnerluses jääb peamiseks prioriteediks inimväärses töö poliitiline toetamine inimestesse investeerimise ja inimkapitali arendamise kaudu⁷¹. EL koondab ka avaliku sektori eksperditeadmisi, et jagada partnerriikidega parimaid tavaid ja lähenemisviise, näiteks võib tuua TAIEXi ja mestimisvahendid, tänu millele sihtriikide haldustöötajad saavad võtta ühendust oma kolleegidega ELi liikmesriikidest.

Töötajate õiguste austamise edendamine kolmandates riikides on ELi **inimõigustealase poliitika** oluline osa. Tuginedes selle valdkonna erinevatele vahenditele, tagab EL vajaduse korral töötajate õiguste küsimuste käsitlemise inimõigustealastes dialoogides kolmandate

⁶⁷ ILO andmetel on lapstööjõu kasutamise rängemad vormid orjus, lastega kaubitsemine, võõrale tahtele allutamine, seksuaalne ärakasutamine ja väärkohtlemine ning sunniviisiline töö, sealhulgas relvajõududes: <https://www.ilo.org/ipec/Campaignandadvocacy/Youthinaction/C182-Youth-orientated/worstforms/lang--en/index.htm>.

⁶⁸ https://ec.europa.eu/echo/what/humanitarian-aid/education-emergencies_en

⁶⁹ Uuendatud partnerlus lõunapoolsete naaberriikidega – Vahemere piirkonna uus tegevuskava, JOIN(2021) 2 final, 9.2.2021.

⁷⁰ Idapartnerluse poliitika pärast 2020. aastat – Vastupanuvõime tugevdamine – Idapartnerlus, mis toob kasu kõigile, JOIN(2020) 7 final, 18.3.2020.

⁷¹ Nõukogu 11. mai 2020. aasta järeldused idapartnerluse poliitika kohta pärast 2020. aastat.

riikidega, kus esineb töötajate õiguste rikkumisi, ning edasises inimõigustealas suhtluses kolmandate riikidega, sealhulgas ELi inimõiguste eriesindaja suhtluses.

EL tagab ka inimõiguste- ja demokraatiaalaste riigistrateegiate (2021–2024) ning inimõiguste ja demokraatia tegevuskava (2020–2024) töötajate õiguste aspektide tõhusa rakendamise⁷². See hõlmab kavandatud terviklikku ELi raamistikku ÜRO äritegevuse ja inimõiguste juhtpõhimõtete rakendamiseks ning riiklike tegevuskavade väljatöötamist ja rakendamist.

EL hakkab edaspidi veelgi rohkem võtma arvesse inimväärtet tööd **rahastamismeetmete** puhul, näiteks finantstegevuse rakendamisel (segarahastamine ja tagatised) või tagades, et kui makromajandusliku finantsabi andmise eeltingimusena hinnatakse inimõigusi, siis vaadeldakse ka töötajate õigusi. Tulevaste makromajandusliku finantsabi programmide puhul on võetud vajaduse korral arvesse ka inimväärtet tööd ning nendega seotud tingimused määravad ühiselt kindlaks komisjoni talitused ja Euroopa välisteenistus.

Komisjon kavandab koostööd Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupangaga, et edendada oma keskkonna- ja sotsiaalpoliitika korrapärast ajakohastamist, eesmärgiga viia see kooskõlla tarneahela vastutust käsitlevate ELi ja rahvusvaheliste standarditega, sealhulgas ÜRO äritegevuse ja inimõiguste juhtpõhimõtetega. Lisaks teeb EL tööd selle nimel, et Euroopa Investeeringispanga (EIP) rahastatavate kavade rakendamisel osalevate töötajate tööõigused oleksid kooskõlas EIP keskkonna- ja sotsiaalstandarditega.

Lisaks eeltoodule annavad täiendavad kahepoolsed ja piirkondlikud lepingud, nagu ELi **strateegilised partnerlus- ja koostöölepingud**, samuti eri tasanditel kolmandate riikidega peetavad dialoogid võimaluse jagada ELi eksperditeadmisi tööjõu valdkonnas. EL edendab inimväärtet tööd, sealhulgas töötajate õiguste küsimuse kaasamist kõikidesse asjaomastesse tulevastesse või ajakohastatavatesse kahepoolsetesse ja piirkondlikesse lepingutesse ning eri tasandil peetavatesse dialoogidesse, sealhulgas strateegilistesse partnerlus- ja koostöölepingutesse ning kõikidesse komiteedesse, mis rakendavad asjakohaseid kahepoolseid ja piirkondlikke lepinguid, nagu ühiskomisjonid ja temaatilised allkomiteed. See hõlmab näiteks tippkohtumisi, ministrite kohtumisi ja kõrgemate ametnike kohtumisi sellistel foorumitel nagu Aasia-Euroopa kohtumine (ASEM).

Peamised vahendid

- Edendada rahvusvahelisi tööstandardeid vabakaubanduslepingutes ja ühepoolsetes kaubandussoodustustes.
- Tagada kõigile inimväärtet tööd kui ELi arengupoliitika üks peamine prioriteet ning rahastada inimväärtet tööd edendavaid täiendavaid meetmeid, sealhulgas Euroopa tiimi algatuste raames.

⁷² ELi inimõiguste ja demokraatia tegevuskava (2020–2024) sisaldab prioriteedina järgmist (punkti 1.4.i): „Edendada inimväärtet tööd ja töö inimkesket tulevikku ajakohastatud ELi lähenemisviisi abil, millega tagatakse aluspõhimõtete ja põhiõiguste austamine töökohal, kõigi õigus turvalistele ja tervisele ohututele töötingimustele ning vägivalla- ja ahistamisvaba töökeskkond. Edendada sotsiaaldialoogi ning asjassepuutuvate ILO konventsioonide ja protokollide ratifitseerimist ja tulemuslikku rakendamist. Tugevdada üleilmsete tarneahelate vastutustundlikku haldamist ja juurdepääsu sotsiaalkaitsele.“

- Edendada Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamist ELi laienemispoliitika ja majandusreformi programmide kaudu ning toetada reforme, millega tagatakse inimväärne tööhõive Euroopa naabruses ja laienemispiirkondades.
- Edendada töötajate õiguste austamist kolmandates riikides kui ELi inimõigustealase poliitika olulist osa.
- Võtta inimväärse töö ja töötajate õiguste edendamise küsimust arvesse kõigis asjaomastes tulevastes või ajakohastatavates kahepoolsetes ja piirkondlikes kokkulepetes ning dialoogides.

3.3. EL rahvusvahelistel ja mitmepoolsetel foorumitel⁷³

EL toetab selliste **Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni** vahendite rakendamist, mis on seotud inimväärse tööga; samuti pooldab EL inimväärse töö teema arutamist ja arendamist ÜRO foorumitel, eelkõige ÜRO kestliku arengu tegevuskava aastani 2030 kontekstis. EL on teinud rohkem jõupingutusi ÜRO inimõigustealastel foorumitel ja suhtluses partnerriikidega, et aktiivselt edendada ning toetada ÜRO äritegevuse ja inimõiguste juhtpõhimõtete üleilmset rakendamist. Sellega seoses toetab EL asjakohaselt ÜRO äritegevuse ja inimõiguste töörühma tööd ning osaleb konstruktiivselt ÜRO aruteludes äritegevust ja inimõigusi käsitleva õiguslikult siduva õigusakti üle, eesmärgiga edendada vahendit, mis suudab tõhusalt parandada ettevõtlusega seotud inimõiguste rikkumiste ja kuritarvituste ohvrite kaitset ning luua üleilmselt võrdsemad tingimused. EL suurendab jõupingutusi inimväärse töö tegevuskava edendamiseks ÜRO sotsiaalarengu komisjonis ja kestliku arengu kõrgetasemelisel poliitilisel foorumil, võttes arvesse inimväärse töö tähtsust kestliku arengu eesmärkide, sealhulgas kestliku arengu eesmärgi nr 8 ja kogu tegevuskava saavutamisel. Kooskõlas ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooniga, mille osaline ta on, edendab EL ka puuetega inimeste õigusi kogu maailmas, sealhulgas nende õigusi seoses töö ja tööhõivega. Komisjon on lubanud korraldada regulaarseid struktureeritud dialooge puuetega inimeste õiguste konventsiooni osalisriikide iga-aastaselt konverentsil ja muudel olemasolevatel mitmepoolsetel foorumitel ning tõhustada koostööd, milles keskendutakse ligipääsetavusele ja tööhõivele.

Lisaks aitab EL aktiivselt kaasa **Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni** tööstandardite kehtestamisele, nende kohaldamise järelevalvele ja nende rakendamise edendamisele⁷⁴. Tuginedes 2021. aastal uuendatud kirjavahetusele, tugevdab EL veelgi oma tihedat koostööd ILOga, tehes seda eelkõige ühismeetmete kaudu mitmepoolsetel foorumitel ning kahepoolses ja arengukoostöös, aga ka intensiivsema teabevahetuse, abi ja korrapäraste kõrgetasemeliste kohtumiste kaudu. Eesmärk on edendada tööalaseid aluspõhimõtteid ja põhiõigusi ning muid rahvusvahelisi tööstandardeid, eelkõige ratifitseerides ja tõhusalt rakendades ajakohaseid ILO konventsioone ning edendades soolist võrdõiguslikkust.

⁷³ Vt ka ühisteatis ELi panuse suurendamise kohta reeglitel põhinevas mitmepoolsuse tugevdamiseks, milles rõhutatakse mitmepoolsuse tähtsust õiglase ja kestliku taastumise jaoks, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021JC0003&from=ET>.

⁷⁴ Nt https://www.ilo.org/global/standards/WCMS_697996/lang--en/index.htm

Samuti teeb EL ILOga koostööd selleks, et soodustada inimkeskset lähenemisviisi ja õiglast üleminekut tulevikus tehtavale tööle kooskõlas ÜRO kestliku arengu tegevuskavaga aastani 2030, ILO 2008. aasta deklaratsiooniga sotsiaalse õigluse ja õiglase globaliseerumise kohta, ILO sajanda aastapäeva deklaratsiooniga töö tuleviku kohta, Euroopa sotsiaalõiguste sambaga ning asjakohaste Euroopa ja rahvusvaheliste normidega. Selle kohustuse eesmärk on edendada ka sotsiaalset dialoogi ning samme sotsiaalkaitse põhialuste ja inimväärsate töötingimuste, sealhulgas tööohutuse ja töotervishoiu suunas. EL toetab jõupingutusi integreerida õigus turvalistele ja tervisele ohututele töötingimustele ILO tööalaste aluspõhimõtete ja põhiõiguste raamistikku⁷⁵. Ühtlasi toetab komisjon ILO tegevust sellise mõõtmisraamistiku väljatöötamisel, millega jälgida edusamme inimväärsamate töötingimuste suunas liikumisel.

EL toetab **Maailma Kaubandusorganisatsiooni** (WTO) reformi, et aidata veelgi kaasa säästvate arengule ja integreerida globaliseerumise sotsiaalne mõõde ning edendada WTOs arutelu selle üle, kuidas kaubanduse abil oleks võimalik inimväärsed tööd ja sotsiaalset õiglust toetada. EL seisab WTOs analüüsi ja kogemuste vahetamise eest, sealhulgas aktiivsema koostöö kaudu ILOga järgmistes valdkondades: kaubanduspoliitika panus sotsiaalsesse arengusse; kuidas toob töötajate õiguste tugevam kaitse kasu majanduskasvule ja arengule ning kuidas jõuab kaubanduse liberaliseerimisest saadav kasu kõigi töötajate ja ebasoodsas olukorras olevate kogukondadeni.

Komisjon toetab aktiivselt ka edasist dialoogi rahvusvaheliste finantsasutuste, ILO, ÜRO ja WTO vahel nende poliitika täiendavuse ja järjepidevuse ning majanduskasvu, investeringute, kaubanduse ja inimväärsate töö vastastikuse sõltuvuse üle.

Koostöös **Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooniga** (OECD) toetab EL vastutustundlikule ettevõtlusele kohaldatavate rahvusvaheliste standardite edendamist ja rakendamist, et ettevõtetel oleks lihtsam inimväärsesse töösse panustada. EL rahastab OECD juhitavaid programme, sealhulgas hoolsuskohustuse edendamist seoses vastutustundliku ettevõtlusega üleilmsetes tarneahelates,⁷⁶ ning jätkab inimväärsate töö edendamist OECD vastutustundliku ettevõtluse alases tegevuses ja OECD arengukeskuses⁷⁷.

Inimväärsate töö edendamine üleilmsetes tarneahelates, sealhulgas lapstööjõu kasutamise ja sunniviisilise töö kaotamine, on olnud ELi aktiivsel toetusel G7 ja G20 tegevuse oluline eesmärk. Tehes koostööd G7 ja G20 partneritega, püüab EL tagada, et inimväärsate töö ja sotsiaalkaitse küsimused oleksid G7 ja G20 aruteludes olulisel kohal, sealhulgas küsimus, kuidas rakendada sotsiaalseid aspekte mõlemal foorumil käsitletavates tõhusama taastamise strateegiates. Näiteks 2021. aasta G20 juhtide Rooma deklaratsioonis on G20 võtnud kohustuse võtta pandeemia reageerimiseks vastu inimkesksed poliitilised lähenemisviisid,

⁷⁵ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12765-2019-INIT/et/pdf>

⁷⁶ <http://mneguidelines.oecd.org/promoting-responsible-business-conduct-in-latin-america-and-the-caribbean.htm>

⁷⁷ EL osaleb OECD arengukeskuse juhtorgani töös.

mille abil edendada sotsiaaldialoogi ja tagada suurem sotsiaalne õiglus; turvalised ja tervisele ohutud töötingimused ning inimväärne töö kõigile, sealhulgas üleilmsetes tarneahelates⁷⁸.

Samuti teeb komisjon koostööd **Maailmapangaga**, et lisada inimväärne töö ja inimkeskne lähenemisviis Maailmapanga poolt kolmandate riikidega tehtavasse töösse valdkonnaülese nõudena, ning komisjon julgustab liikmesriike tõstatama inimväärse töö küsimust olukordades, kus **Rahvusvaheline Valuutafond** annab kolmandatele riikidele rahalist toetust.

EL teeb koostööd **Euroopa Nõukoguga**, et tagada sotsiaalsed ja majanduslikud põhiõigused kooskõlas rahvusvaheliste kohustustega.

Peamised vahendid

- Toetada inimväärse tööga seotud ÜRO vahendite rakendamist ja propageerida inimväärse töö teemat ÜRO foorumitel, eelkõige kui asi puudutab ÜRO kestliku arengu tegevuskava 2030 rakendamist.
- Teha koostööd ILOga ELi jaoks esmatähtsates küsimustes ning aidata kaasa ILO tööstandardite kehtestamisele, teha nende kohaldamise järelevalvet ja edendada nende rakendamist.
- Toetada Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) reformi, et aidata veelgi kaasa säästvate arengule ja integreerida globaliseerumise sotsiaalne mõõde ning edendada WTOs arutelu selle üle, kuidas oleks kaubanduse abil võimalik inimväärset tööd ja sotsiaalset õiglust toetada.
- Edendada G7 ja G20 deklaratsioonides inimväärse töö teemat üleilmsetes tarneahelates, teha koostööd OECDga vastutustundliku ettevõtluse rahvusvaheliste standardite edendamisel ja rakendamisel ning kaasata inimväärse töö teema, kui tegemist on koostööga rahvusvaheliste finantsasutustega.
- Tegutseda ühiselt Euroopa Nõukoguga, et tagada sotsiaalsed ja majanduslikud põhiõigused kooskõlas rahvusvaheliste kohustustega.

3.4. Suhtlus sidusrühmadega ja üleilmsed partnerlused

EL edendab kolmepoolset ja kahepoolset Euroopa sotsiaalset dialoogi sektoriülesel ja valdkondlikul tasandil, sealhulgas toetades 43 ELi **valdkondliku sotsiaaldialoogi komiteed**. Sotsiaalpartnerid on korrapäraselt kaasanud inimväärse töö edendamise küsimuse kogu maailmas valdkondlike sotsiaaldialoogi komiteede päevakorda, näiteks inimväärne töö kalanduses või tekstiilitööstuses. Sotsiaalpartnerite taotlusel toetab komisjon neid ELi valdkondliku sotsiaaldialoogi komiteedes, et käivitada vastutustundlikke tarneahelaid; siia alla kuuluvad töötajate õiguste austamist käsitlevad meetmed, näiteks kogu ELi hõlmavad valdkondlikud dialoogid, et vahetada häid tavasid ja võimaldada vastastikust õppimist. See aitab ka tarneahela töötajatel ja tööandjatel kasutada oma organiseerumisõigust ja ühinemisvabadust.

⁷⁸ <https://www.g20.org/wp-content/uploads/2021/10/G20-ROME-LEADERS-DECLARATION.pdf>.

EL edendab ka kodanikuühiskonna dialoogi oma välissuhetes ja ühendab jõud üleilmsetes partnerlustes. Suhtlemine **kodanikuühiskonna organisatsioonidega** on peamine tegur, mis võimaldab edendada inimväärset tööd sidusrühmade kaasamise kaudu, sealhulgas kaubanduslepingute läbirääkimiste ja rakendamise raames, inimõigustealaste dialoogide ettevalmistamisel ja arengukoostöö küsimustes. EL tugevdab jätkuvalt koostööd kodanikuühiskonna osalejatega ning edendab kodanikuühiskonna ja töötajate õiguste kaitsjate jaoks ohutut ja soodsat keskkonda inimväärsete töökohtade loomiseks.

EL ja selle liikmesriigid aitavad kaasa **üleilmsetele partnerlustele ja mitut sidusrühma hõlmavatele algatustele**, mis on olulised inimväärse töö edendamiseks kogu maailmas sellistes valdkondades nagu õiglane üleminek, tööohutus ja -tervishoid, sotsiaalkaitse ja sotsiaalne dialoog, ning toetavad neid, sealhulgas üleilmse kokkuleppe algatuse kaudu⁷⁹. Võttes arvesse ELi nulltolerantsi poliitikat lapstööjõu kasutamise suhtes, võtab komisjon vajalikud meetmed, et saada lapstööjõu kasutamise, sunniviisilise töö ja inimkaubanduse vastu võitlemise võrgustiku Alliance 8.7 partneriks. Komisjon kavatses koostöös ILOga uurida, kuidas suurendada ühiseid ja vastavaid jõupingutusi, et tagada võrgustiku Alliance 8.7⁸⁰ raames võetavate meetmete tõhusus.

Peamised vahendid

- Toetada sotsiaalpartnereid ELi valdkondliku sotsiaaldialoogi komiteedes, et algatada tegevusi töötajate õiguste austamiseks tarneahelates.
- Tugevdada jätkuvalt koostööd kodanikuühiskonna esindavate osalejatega ning võimaldada kodanikuühiskonna jaoks turvalist ja soodsat keskkonda.
- Toetada üleilmseid partnerlusi inimväärse töö eri valdkondades, sealhulgas saada võrgustiku Alliance 8.7 partneriks.

4. JÄRELDUSED

Kasutades kõiki olemasolevaid vahendeid ja arendades neid edasi, on EL võtnud kohustuse tugevdada veelgi oma rolli vastutustundliku juhina töömaailmas, seista töötajate õiguste eest ja vältida võidujooksu madalaima taseme suunas. Selle püüdluse keskmes on inimväärse töö edendamine kogu maailmas, sealhulgas lapstööjõu kasutamise ja sunniviisilise töö kaotamine.

Inimväärse töö edendamine kogu maailmas on keskse tähtsusega ELi kui geopoliitilise osaleja jaoks, kes toetab tugevalt üksikisikute õigusi ja vabadusi, seda eriti kiiresti muutuv töömaailmas ja muutuvate üleilmsete suhete kontekstis. See on kooskõlas ELi tugeva toetusega mitmepoolsusele ja reeglitel põhinevale rahvusvaheliste tööstandardite maailmakorrale.

⁷⁹ Just Energy Transition Partnership with South Africa, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_21_5768; https://www.ilo.org/global/topics/safety-and-health-at-work/programmes-projects/WCMS_740967/lang-en/index.htm; <http://visionzero.global/vision-zero-summit-sees-launch-global-osh-coalition>; <https://www.usp2030.org/gimi/USP2030.action>; <https://www.theglobaldeal.com/>.

⁸⁰ Vt ELi ja ILO 15. kõrgetasemelise kohtumise järeldused, https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---ilo-brussels/documents/meetingdocument/wcms_757939.pdf.

EL võtab juhtrolli selle tagamisel, et majanduse rohe- ja digipööre toimuks käsikäes sotsiaalselt õiglase üleilmse üleminekuga. EL teeb koostööd oma rahvusvaheliste partneritega, et saavutada inimkeskne, kestlik, õiglane ja kaasav taastumine COVID-19 kriisist.

Komisjon kutsub Euroopa Parlamenti ja nõukogu üles kiitma heaks käesolevas teatises esitatud lähenemisviisi ja tegema koostööd oma meetmete rakendamiseks.

Komisjon kavatseb anda korrapäraselt aru käesoleva teatise rakendamise seisu kohta, sealhulgas eespool nimetatud peamistes poliitikavaldkondades võetud ELi kohustuste kohta.